

Nekrológy a spomienky

Janko Kliment, botanik, kolega a priateľ

RNDr. Ján Kliment, CSc. (13. 5. 1954 – 11. 4. 2025) alebo pre viacerých z nás Janko alebo Jančí, významný botanik nielen v slovenskom, ale aj v stredoeurópskom priestore, nás tento rok opustil vo veku nedožitých 71 rokov.

Bol rodákom z Hnúšte, kde aj vyštudoval gymnázium, maturoval v roku 1973. Vysokoškolské štúdiá absolvoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského (UK) v Bratislave. Štúdium v odbore geobotanika ukončil v roku 1978 obhajobou diplomovej práce *Rastlinstvo vápencov medzi strednými tokmi riek Muráň a Blh* pod vedením RNDr. Ing. Dezidera Magica, doktorát získal v roku 1980 po obhájení rigoróznnej práce *Syntaxonómia vápencových dubohrábín na Slovensku*.

Po ukončení vysokoškolských štúdií sa zamestnal na Biologickom pracovisku UK, ktoré sídlilo v Révayovskom kaštieli v Turčianskej Štiavničke. V rokoch 1982 – 1987 pracoval ako odborník pre ochranu flóry na Správe Chránenej krajiny Veľká Fatra a od roku 1987 bol vedeckým pracovníkom Botanického záhrady UK na pracovisku v Blatnici. V tomto období dokončil dizertačnú prácu na tému *Hóľne spoločenstvá Veľkej Fatry a skupiny Zvolena* pod dohľadom školiteľa RNDr. Štefana Maglockého, CSc. a v roku 1993 ju úspešne obhájil. Na blatnickom pracovisku pôsobil až do jeho zániku v roku 2022. Bibliografické údaje zverejnené pri príležitosti odchodu do dôchodku (Bernátová, D., Bull. Slov. Bot. Spoločn. 46/2: 222, 2024) uvádzajú viac ako 350 publikácií. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť knižné monografie *Príroda Drienčanského krasu* (2000), *Príroda Veľkej Fatry* (2008), *Rastlinné spoločenstvá Slovenska 4. Vysokohorská vegetácia* (2007, ocenené Prémiou Slovenského literárneho fondu), *Rastlinné spoločenstvá Slovenska 6. Vegetácia lesov a krovin* (2021), *Lišajníky, machorasty a cievnaté rastliny Národného parku Veľká Fatra* (2023, Cena literárneho fondu v r. 2024). Bibliografia jeho prác vydaných do roku 2014 bola uverejnená ako súčasť jubilejných článkov (Kochjarová, J., Bull. Slov. Bot. Spoločn. 36/2: 269–285, 2014; Krahulec, F., Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha 49/2: 319–322, 2014). Práce, ktoré uverejnil v poslednom desaťročí života, sú uvedené v nekrológu (Krahulec, F., Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha 60/1: 185–206, 2025). V týchto dňoch vyšlo posledné z väčších knižných diel, na ktorých pracoval, Slovenské botanické menoslovie – cievnaté rastliny [Kliment, J., Hrabovský, M., Letz, D. R. (eds) a kol., Veda, Bratislava, 2025].

Ján Kliment bol členom viacerých vedeckých spoločností: Slovenskej botanickej spoločnosti, kde bol dlhoročným podpredsedom a držiteľom viacerých ocenení (r. 2000 – Holubyho pamätná medaila, r. 2004 – Zaslúžilý člen, r. 2014 – Čestný člen), Českej botanickej spoločnosti, kde bol pri príležitosti životného jubilea v r. 2014 menovaný Čestným členom a tiež Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky.

KATARÍNA HEGEDŮŠOVÁ VANTAROVÁ, RICHARD HRIVNÁK, JUDITA KOCHJAROVÁ

Keďže pre viacerých z nás bol botanickým mentorom či kolegom, chceli by sme si ho pripomenúť nasledujúcimi krátkymi spomienkami.

Janko,

zvykla som si na Tvoju samozrejmu blízku prítomnosť, denne som sa dotýkala Tvojho zmysluplného života. Tvoja celoživotná každodenná práca vo svete botaniky bola plná hľadania, súčasne odmena i radosť. Obdarený nevyčerateľnou vnútornou silou, obdivuhodnou trpezlivosťou, vôľou i ustavičným záujmom si dokázal zanechať rozsiahle vedecké dielo, oceňované na celonárodnej i medzinárodnej úrovni. Nikdy si sa ničím nerozptyľoval. Tvoja maximálne možná znalosť pramenných materiálov vo vzťahu k skúmanej problematike prispievala ku kvalite vedeckej objektivity v hodnotení študovaných javov. Každý, kto Ťa dôverne poznal, vie, že slovenská botanika stratila poctivého bádateľa. Opustil si priestor, ktorý bude ťažké zaplniť.

Iba tušíme, čím si sa hrial do posledného dychu. Neprestával si pracovať ubolený, zoslabnutý s ubúdajúcimi silami. Spájal nás silný emotívny vzťah k rastlinám, k divokej prírode. Vzájomne sme sa podporovali, aj keď sme kráčali súbežne každý sám. Veľmi chýbaš. Občas vidím, ako prichádzaš, otváraš dvere, pokojne si sadáš a hľadáš ponad veci s rozvahou. Ďakujem.

DANA BERNÁTOVÁ, Blatnica

Moje spomienky na Janka Klimenta

Moje spomienky na tohto milého a priateľského človeka, srdcom oddaného, úplne pedantného a veľmi trpezlivého botanika, sa najviac viažu na naše spoločné terény, ktorých bolo len niekoľko, a aj preto sa tak vryli do mojej mysle. Spomínam aj na naše rozhovory či konzultácie, keď som s ním preberal rôzne typy biotopov/spoločenstiev, ktoré som nepoznal alebo keď mi maximálne trpezlivo pripomienkoval nejaký ten môj botanický rukopis.

Moje dva posledné terény s ním boli v územiach, ktoré v jeho botanickej kariére boli isto najvýznamnejšie. V r. 2011 na Troch peniažkoch v Jelšavskom krase – lokalite, ktorá bola súčasťou výskumného územia z jeho botanických počiatkov. A v r. 2017 vo Veľkej Fatre, kde svoje botanické putovanie nakoniec zavŕšil. Na Troch peniažkoch som mu pomohol „oprášiť“ jeho fytoecologické zápisy z obdobia 1980 – 1981. A vo Fatre – na Tlstej sme spolu (aj s Danou Bernátovou) zaznamenali fragment dubového lesa s bukom a sosnou, pričom v zápise sa nám objavilo až 109 druhov cievnatých rastlín a tento zápis sa tak stal slovenským lesným rekordom z hľadiska druhej diverzity.

K ďalším terénom sme sa, žiaľ, už nedostali. V septembri 2023, keď som veľmi chcel, aby Janko ešte prišiel do našich – jemu tak blízkych – gemerských končín, mi odpísal: *„Ja si už pomaly odvykám od terénnej botaniky; chcem podokončovať rozrobené väčšie veci a potom sa venovať vnučátam, keď som už pri deťoch vždy nestíhal :). Ani kondične už veľmi nestíham, v posledné roky ma už Danka nepúšťala samého do náročnejších terénov, takže už len chodím na prechádzky :).“* Tak som začal tušiť, aj keď nevediac ešte o všetkom, že asi sa už spolu do tej úžasnej prírody nedostaneme. A jeho odpoveď ma vtedy tak „uspokojila“, že som sa s tým našim nesplneným terénom ľahučko zmieril a bol rád, že bude doma „oddychovať“.

DRAHOŠ BLANÁR, Revúca

Jana Klimenta som osobne spoznal už ako erudovaného bádateľa okolo roku 2003 v súvislosti s mojím prevzatím predsedníctva Západoslovenskej pobočky SBS v Nitre. Stretávali sme sa pravidelne na zasadnutiach Hlavného výboru SBS, kde okrem svojho typického rozvážneho prejavu mäkkou slovenčinou upútal aj typickým turistickým oblečením, ktoré som mu tak trochu závidel, predsa len v akademickom prostredí sa zvyčajne vyžaduje iný „dress code“. Intenzívnu (hlavne on-line) spoluprácu sme nadviazali až o pár rokov neskôr pri príprave Červeného zoznamu, kde sme si pri hodnotení taxónov niekedy vymieňali denne desiatky mailov, neskôr sa situácia opakovala pri práci v Nomenklatorickej komisii SBS a aktualizácii slovenského botanického menoslovia.

Neskutočne pracovitý, skromný, nekonfliktný, s rozsiahlymi poznatkami o flóre a vegetácii nielen jeho milovanej Turčianskej kotliny a Veľkej Fatry, nebude ľahké ho nahradiť... „*Qui in cordibus nostris manet, adhuc vivit*“.

PAVO ELIÁŠ ml., Nitra

Počas rokov lichenologickej praxe som priebežne spolupracovala s Jankom Klimentom na rôznych témach. Posledná téma bola veľká – kniha Lišajníky, machorasty a cievnaté rastliny Národného parku Veľká Fatra. Príprava a finalizácia rukopisu trvala niekoľko rokov, vymenili sme si mnoho mailov a stav textov sme si ujasňovali aj počas osobných stretnutí. Keď knižkou listujem, prídu mi na um pravidelné začiatky mailov s požiadavkami na úpravu, doplnky, jednoducho vylepšenia textu. Takmer vždy sa začínali oslovením „Anička, dušička...“. Boli to čarovné slovíčka, vďaka ktorým som aj v plnom diári vždy našla priestor, aby som vyriešila, čo bolo treba, prepracovala a doplnila text. Som rada, že som mu mohla v jeseni 2024 referovať o lichenologických exkurziách nemeckej bryo-lichenologickej spoločnosti BLAM do Drienčanského krasu, o nových nálezoch pre Slovensko či iných zaujímavých lišajníkoch. Potešilo ho to a napísal: „Som rád, že Drienčanský kras Ťa zaujal aj po lichenologickej stránke – toto sme vtedy neskúmali...“

ANNA BÉREŠOVÁ GUTTOVÁ, Bratislava

Milý Janičko, tento pozdrav Ti posielam už do botanického neba. Nuž, chýbaš mi tu veľmi. Rada si spomínam na naše spoločné terény na Babkách, v Javorí, či na sedenie ešte v Blatnici, kde sme spolu s Milanom dávali dokopy databázu k budúcu dielu RSS6. Práca bola náročná a pamätám si na naše nekonečné rozhovory a správy, kde neexistovalo nič, čo by bolo neriešiteľné. Svojou trpezlivosťou a precíznosťou si dal knihe neodmysliteľný punc, rovnako ako to bolo v prípade Tvojho celoživotného diela Lišajníky, machorasty a cievnaté rastliny Národného parku Veľká Fatra a aj ostatných kníh. Tvoje cenné rady som si uložila hlboko do srdca, kde sa k nim vždy vraciam. K Tvojim šesťdesiatinám som Ti sľúbila namaľovať obraz, ktorý sa mi ale podarilo spraviť až na Tvoje 70. výročie. Zaželal si si slnečnice, lebo ich má rada Jarka. No a práve vtedy sme sa s Jarkou stretli na kávičke druhý raz. Mám pocit, že si to zariadil tak, aby si sa ubezpečil, že bude v poriadku, že bude mať niekoho, kto jej bude nablízku okrem detí. Janičko, chcem Ťa ubezpečiť, že kávičky pokračujú a si tam stále s nami.

KATKA HEGEDUŠOVÁ VANTAROVÁ, Martin

„Jančiho“ som poznal ešte v minulom tisícročí, samozrejme, v spojitosti s jeho po Veľkej Fatre druhým obľúbeným „DrienKrasom“. Prečo sme sa dali dokopy a tak dlho to vydržalo? Pre jeho obdivuhodné charakterové vlastnosti a samozrejme odbornosť: *pedantnosť*... to, keď urobíte článok na 3 strany a dostanete od neho pripomienky na 4, s veľkým odporúčaním do tlače, *obetavosť*... to, keď viete, že má veľa roboty, večer mu pošlete prosbu o prečítanie a ráno máte všetko v elektronickej pošte, *vytrvalosť*... to, keď mu ako „sopliak“ večer na chate v Podbaništi po celom dni v teréne premietate „diáky“ až do polnoci a on stále diskutuje, aj keď by už radšej spal, *tolerancia a pokoj*... to, keď píše 15-krát e-mail kolegom, aby skúsili dodržať 14. termín a pri osobnom stretnutí je ukážkou naliehavosti len mierne zdvihnuté obočie a zvýšenie hlasu o 0,1 decibelu, *schopnosť vychádzať s každým, ale ostať zásadový*... keď by iní už dávno „vybuchli“, on rád vysvetlí, prečo sa na to díva inak, *spokojnosť*... to, keď už vie, že je zle, ale nesťažuje sa. Janči, chýbaš.

RICHARD HRIVNÁK, Lučenec

Jak nesmělý Janko Kliment vyučoval exkurzi Karlovy University

Pokud vím, Janko byl vynikající znalec rostlin od mládí a neuvěřitelně pečlivý psavec, ale pokud mne paměť neklame, výuce se na hony vyhýbal; minimálně za mlada, a v roce 1991 byl vlastně mladý „chalan“. Já tou dobu začínal na Karlově Univerzitě a vyrazil na první UK exkurzi, kam jinam než na ještě „domácí“ Slovensko, 25 lidí, jeden vedoucí (šetřilo se a jinam mně vlastně nechtěli pustit); i „zajednal“ jsem si díky Dítě i Jankovi ubytování na Fatře ve Veterném, gratis mezi medvědy. Osud chtěl, před půlnocí někde v Ostravě na mne skočil bacil, v Čadci už mi bylo fest horko a ve Vrútkách při čekání na bus do Blatnice jsem měl dobrých 39. Blatničania to na mně hned poznali, dokonce Janko Obuch jako taxikář mne velitelsky nacpal mezi všechny batohy do své limuziny Škoda 105, abych cestou nepadl. Janko byl „objednán“ jako znalec a horský vůdce, ale ráno jsem topil stejně; i přemluvil jsem ho, aby sám vzal studenty na exkurzi na Suchý vrch a dokola, tam to znal jako své boty, ale hrozně se ošival. Zkrátím to, večer přišli všichni zdraví a nadšení, co všechno viděli s tím mladým Slovákem; jen Janko byl pořád nespůj, možná to byla jeho první VŠ vyučovací exkurze. Další den jsem se už našťástí (a k radosti Janka) potácel s nimi. Už mu to bohužel nepovím, ale ještě v Praze se na něj mládež vyptávala a vzpomínala; a já vzpomínal taky – bylo to poprvé (a naposledy), kdy jsem v den exkurzní nevylezl z „Veterné“ postele a věřil, že se díky Jankovi povede...

LUBOŠ D. HROUDA, Praha

Za Jankom Klimentom

Nie každého postretnie v živote šťastie stretnúť takého dobrého Človeka, ako bol Janko. Ja som to šťastie mal. Stretli sme sa už počas vysokoškolských štúdií na Katedre geobotaniky PríF UK. Odtedy sa naše životy prepletali aj v súkromí aj v práci. Občas sme si zaspomínali na spoločnú rodinnú dovolenku v Ľubochňanskej doline. Alebo na fotografovanie budúcich Klimentovcov na svadobné oznámenie v bratislavskej botanickej záhrade... Od začiatku sme si veľmi dobre rozumeli. Aj vďaka jeho mimoriadne vľúdnej a absolútne nekonfliktnej povahe. Strávili sme spolu týždne a týždne v teréne a napísali desiatky článkov. A žiadna kolízia. Úžasné. Radosť spolu-

pracovať. A radosť mať takého priateľa. Pri písaní článkov bol nedostížne precízny a dôsledný. Trochu ho to zdržovalo, lebo kým niečo „pustil z ruky“, tak to opakovane kontroloval, opravoval a vylepšoval. Vyvažoval to tým, že bol cieľavedomý a až zanovito neúnavne pracovitý. Vážil som si ho, lebo držal slovo ako správny chlap. Mal som ho rád a chýba mi.

IVAN JAROLÍMEK, Bratislava

Písal sa rok 1999, po obhajobe diplomovej práce som nastúpil na doktorandské štúdium a začal si postupne zhromažďovať literatúru. Dostal sa mi do rúk vtedy úplne nový „Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska, uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny“ a ja som bol ohromený kvalitou, rozsahom, detailnosťou a výpovednou hodnotou tohto diela. Postupne som začal objavovať ďalšie diela s autorskou pečatou Janka Klimenta a jednu z mojich najobľúbenejších prác, unikátne „Zamyslenie sa nad (súčasným) fyto geografickým členením Slovenska (poznámky k vybraným fytochoriónom)“ som čítal tesne pred naším prvým osobným stretnutím. Potom sme sa stretli ešte viackrát a vymenili si desiatky e-mailov a zakaždým vo mne zostal kus Jankovej človečiny. A také sú aj jeho vedecké práce, v každej z nich nachádzam kus Janka, jeho nezameniteľný pedantný štýl, kombinujúci faktografickú, analytickú a syntetickú hĺbku s radosťou z poznania a nám čitateľom podaným prítiažlivým spôsobom, nenudiacim ani v tých najdlhších pasážach.

Janko, ďakujem Ti za všetko, čo si mi dal a čím si ma obohatil a teším sa na každé stretnutie s Tebou pri čítaní Tvojich jedinečných diel, ktoré mám navždy uložené v priečinku „Krásna literatúra“. S úctou: Robo

ROBERT KANKA, Bratislava

Spoločný pracovný život – spomienky na Janíka

Náš spoločný pracovný život začal v r. 1987 v Turčianskej Štiavničke. Ku prívlastkom *tichý, nenápadný a pracovitý*, ktorými na mňa zapôsobil hneď prvé dni, postupne pribúdali: *skromný, prívetivý, priateľský a úprimný*. Keď sa pracovisko sťahovalo do Blatnice, bez rozmýšľania sme si vybrali veľkú spoločnú pracovňu. Najprv sa svojpomocne maľovalo. Zobrala som vedro s farbou a širokú maliarsku štetku a natierala veľké súvislé plochy, zatiaľ čo náš milý Janík vzal do ruky misku so sadrou a špachtľu, potom pohár s farbou a s malým štetčekom donekonečna obchádzal miestnosť dookola. Ani jedna dierka po klinci či tenučká prasklina nezostali nevyplnené. Ani jedna medzera medzi rebrami radiátora, ani najmenšie plošky okolo zárubní či parapetov nezostali nenatreté. Ani jednu šmuhu nezabudol premaľovať. Keď na jednej zo stien stále presvital pôvodný vzor, neodbytné ma presviedčal, aby sme pridali tretiu, potom aj štvrtú vrstvu farby, až kým nebola naozaj čisto biela „ako čerstvý sneh na veľkofatranských holiach“. Lebo presne taký bol: *nenáhlivý, trpezlivý a dôkladný*. A nikdy neskončil so žiadnou robotou, kým s jej výsledkom nebol spokojný aspoň na stodesať percent.

Za tridsať rokov sme toho spolu v jednej pracovni zažili až-až. Mali sme spoločnú aj „slabosť“ pre naše rodné Gemersko-Malohontské kraje, oboch nás bavilo prehľadávať archívy, herbáre a historickú literatúru vo všetkých rakúsko-uhorských jazykoch, prešli sme bok po boku mnoho kilometrov horami-dolinami. Napisali sme 30 spoločných článkov a spolupracovali na 5 knižných monografiách. Aj po mojom odchode z Blatnice sme sa často vídali a takmer denne si písali „po-

zdravy ponad Šturec zo Zvolenskej do Turčianskej a späť“. Keď sme sa v r. 2024 stretli na slávnostnom krste monografie o Veľkej Fatre, bol ešte čulý, veselý a v očiach mal nádej, že všetko dobre dopadne. A takého si ho budem navždy pamätať: spokojného s výsledkom dlhoročnej práce v rukách a s úsmevom na tvári. Napísať, že mi chýba, sa mi zdá plytké a bezobsažné. Vlastne je stále niekde nablízku, mám kopy jeho knižiek, separátov a poznámok, čo mi prenechal, keď opúšťal blatnícke pracovisko a často ich používam... onedlho budem držať v rukách hotové diela, na ktorých sme ešte nedávno spolu robili... každé leto sa farebnými kvetmi ozdobia veľkofatranské hole ktoré mal tak rád a každú zimu na ne znova napadne čerstvý biely sneh...

JUDITA KOCHJAROVÁ, Zvolen

Ján Kliment – dvě odlišné vzpomínky

Janka jsem znal především z jeho návštěv Průhonic, kam pravidelně ke konci roku zajížděl s Dankou do knihovny a do herbářů. Zejména pak v obdobích, kdy dodělával některou významnější práci, tak mail střídal mail s tím, co by ještě potřeboval okopírovat. Ať to byly fytoecologické práce ze starých separátů (převážně z Klikovy knihovny) či něco z různých flór, když dodělával publikaci o endemitech Karpat. Byl velice důsledný a vždy chtěl vidět originální zdroj. Jedno z posledních bylo při dodělávání Vegetácie Slovenska, díl 6. To jsem složitě kopíroval doma z Oberdorfera.

Před řadou let jsme s Jirkou Hadincem při našich potulkách přišli do obce Španie Pole (SV Rimavské Soboty). V obci jsme vzbudili zájem místního občana (měl mírně uputo), když se ptal, odkud jsme přišli – my že ze Slizkého. Vedl nás k obchodu a každému to sděloval. Evidentně jsme ho jako blázni zaujali. Majitelka obchodu se s námi dala do řeči a když zjistila, že jsme botanici, tak zavzpomínala (píšu raději česky): chodíval sem jeden botanik, z Martina, takový holohlavý.... A nemohla si vzpomenout na jeho jméno. Napověděl jsem, že to byl Janko Kliment. Ihned souhlasila a divila se, že se s ním známe (i ve Španiem Poli jsme našli osobu, se kterou jsme měli stejného známého, a byla to druhá osoba, se kterou jsme tam mluvili). A nechala ho pozdravovat. Pokračování bylo v Průhonicích, když sem Janko přijel. Říkal jsem mu, že ho mám pozdravovat a že vůbec nemá nárok uhodnout od koho. Zkoušel všechny možné botaniky. Když jsem mu řekl, že od majitelky obchodu ze Španieho Pole, se obratem zeptal, jak jsme se tam ocitli. Odpověď byla, že jsme tam dorazili ze Slizkého...

FRANTIŠEK KRAHULEC, Průhonice

V mojej emailovej schránke sa nachádza neuveriteľných asi 2000 správ či komunikačných vlákien od Janka Klimenta, známeho svojou precíznosťou a vysokým nárokom na spoľahlivý argument. Keď si ich aj teraz námatkovo čítam – nikdy ich neplánujem vymazať – stále ich vnímam ako poštu od niekoho živého, plného energie a záujmu pre dobrú vec. Najviac ich je z posledných rokov, keďže sme veľmi intenzívne spolupracovali na tom, aby nomenklatúra paralelne pripravovaných kníh – Slovenské botanické menoslovie a Malá flóra Slovenska, kľúč na určovanie cievnatých rastlín – bola vzájomne kompatibilná. Znamenalo to riešenie množstva taxonomických a nomenklatorických nezrovnalostí a veru nie vždy mi padlo vhod, keď som v jeden deň našiel v schránke aj zo desať emailov s otázkami od Janka.

Milý Janko, verím, že myslíš na nás tam v „botanickom nebi“. Ja som si veľmi prial, aby si ešte mohol mať v rukách svoje posledné knižné dieťa – tak prepotrebné revidované a doplnené Slovenské botanické menoslovie, ktoré ťa stálo roky doslova mravenčej práce, podobne ako v Tvojich ostatných väčších dielach. Ale azda na to pozeráš „odtiaľ“ s ešte väčšou, ba pre nás neopísateľnou radosťou. Teraz spätne vidím, ako Tvoj vysoký eticko-morálny kredit prekonával všetky hranice a rozdelenia. Keď si mi naposledy telefonoval – práve som vtedy sedel na Hlavnom výbore Slovenskej botanickej spoločnosti, so slabučkým hlasom si mi radil, ako ešte zabezpečiť bezproblémové vydanie knihy a na záver si spomenul, že sa na mňa obraciaš s prosbou aj v tom „inom“, čo súvisí s mojím povoláním. Samozrejme, myslel som na Teba a odsľúžil za Teba sv. omšu, hoci sme sa predtým o viere explicitne nikdy nerozprávali. A teraz sa obraciam ja na Teba, Janko, prihováraj sa za mňa, za nás všetkých!

DOMINIK ROMAN LETZ, Bratislava

Janko Kliment vstúpil do môjho života prvýkrát, keď som si prečítal jeho posudok na projekt mojej dizertačnej práce (tzv. minimálky). Už vtedy som spozornel, že kto to asi je, pretože išlo o veľmi precízne posúdenie, ktoré bolo maximálne konštruktívne, s cieľom odborne pomôcť mladému začínajúcemu výskumníkovi. Posudok obsahoval aj mnoho užitočných odkazov na ďalšie relevantné publikácie. A taký Janko bol. Mal výborný prehľad v odborných prácach, zmysel pre detail a precíznosť, bol pracovitý a vytrvalý. Po ľudskej stránke si zaslúži ešte viac superlatívov. Za pár týždňov som ho reálne stretol na obhajobe spomínanej minimálky. Na prvý dojem ma prekvapil. Mal oblečenú flanelovú košeľu a pohodlné nohavice, vhodné skôr do terénu ako na akademickú „oficiálnu“. A to bolo ono – obsah a podstatu považoval za dôležitejšiu ako zovňajšok a pozlátku. Význačoval sa skromnosťou, pokorou, ochotou pomôcť, vyhýbal sa konfliktom. Išiel z neho pokoj a pozitívne nastavenie. V tom všetkom bol a stále je pre mňa vzorom, a preto som ho mal rád.

FERO MÁLIŠ, Zvolen

Vždy si na Janka Klimenta budem pamätať ako na priateľského človeka, ktorý bol ochotný kedykoľvek s čímkoľvek pomôcť. Ako vedec bol vždy dôkladný, riešil s rovnakou intenzitou každý detail akejkolvek práce, na ktorej momentálne pracoval. Pri písaní jeho posledného monumentálneho diela, Slovenského botanického menoslovía postupoval s maximálnou možnou dôkladnosťou, začínal s vytvorením pravidiel tvorby mien a pokračoval detailným štúdiom najnovšieho taxonomického hodnotenia príslušného druhu, či už išlo o naše pôvodné druhy alebo pestované exotické druhy. Keďže nemal možnosť čítať časopisy s plateným prístupom, často to riešil s mojou pomocou, pravidelne som mu posielal niekedy aj desiatky pdf súborov jednotlivých článkov. Prekvapovalo ma, že riešil aj správne taxonomické hodnotenie druhov a rodov z opačnej strany zemegule. Keďže k niektorým austrálskym časopisom som ani ja nemal prístup, riešili sme to cez moju austrálsku kolegyňu. Janko bol vo všetkom až neuveriteľne precízny a neoceniteľne nám pomohol aj pri revíziách vedeckého menoslovía, ktoré bude použité v Malej flóre Slovenska, v databáze Pladias.sk a v Zozname vyšších rastlín Slovenska.

Spomienka na Janka Klimenta

Dr. Ján Kliment, nezameniteľná osobnosť slovenskej botaniky, rád zavítal do herbárových zbierok SAV. Rád si posedel nad porovnávacím materiálom (kvôli správnej determinácii vlastných zberov) či dokladovým materiálom z územia Veľkej Fatry. V overovaní a spresňovaní údajov bol Janko neúnavne dôsledný. Niekedy si vyžiadal prípravu študijného materiálu na poslednú chvíľu, čo nie vždy bolo možné splniť. Niekto by sa mohol nahnevať, ale Janko nie. Dokonca ani vtedy nie, keď sa nám niektoré herbárové doklady nepodarilo opakovane dohľadať. Bol smutný, ale nie nevrlý či zatrpknutý. Jeho návštevám (priemerne 3-krát v roku) som sa vždy tešila. Rada som ho vítala dobrým čajom a milým srdečným prijatím, čo mi oplácal vľúdny slovom a láskavosťou. V herbárovej knihe návštev je záznam o jeho poslednej návšteve z 13. decembra 2022, kedy korigoval a spresňoval posledné informácie k pripravovanej monografii o NP Veľká Fatra (vyšla v r. 2023). Janko, chýbajú mi tvoje návštevy v herbárovej študovni Botanického ústavu SAV. Česť tvojej pamiatke!

TATIANA MIHÁLIKOVÁ, Bratislava

Takto J. K. zdôvodnil odstúpenie z postu člena redakčnej rady Naturae tutela 26. 3. 2010 v reakcii na tlaky súvisiace s naším príspevkom (Topercer & Bernátová 2013) o ničivých vplyvoch na vegetáciu PR Rojkovské rašelinisko, PR Močiar a severných strání Kopy a o podiele politikov na nich:

„Ich kritické vyjadrenia v závere príspevku som pokladal (a naďalej pokladám) za právo na slobodné vyjadrenie ich názoru, ako aj ich občianskeho postoja v súvislosti s reálnym ohrozením európsky unikátnych, jedinečných biotopov s nevyčísliteľnou hodnotou. Argument, že niekto z menovaných činiteľov, uvedených v príspevku a priamo zodpovedných za daný stav, sa cíti dotknutý a v dôsledku toho môže byť ohrozené financovanie časopisu, pokladám za irelevantný a scestný. Som presvedčený, že každý fakt a každé meno, uvedené v príspevku, majú autori dostatočne podložené. Zároveň takáto argumentácia vedie k oprávnenej úvahe, nakoľko je ešte zachovaná sloboda vedeckého prejavu, a nakoľko už autori majú zvažovať prípadnú autocenzúru.“

JÁN TOPERCER, Martin

Janka Klimenta sme poznali dlhé roky, v podstate od samých začiatkov našej botanickej kariéry. Mňa (Endži) dokonca sprevádzal na prvej terénnej študentskej praxi na Noličovskú Maguru, kde som prvýkrát (a potom ešte mnoho ráz) žasla nad jeho vedomosťami a zodpovedne ma viedol aj ako konzultant PhD práce (ba za mnou aj ochotne pricestoval na konzultácie do Banskej Bystrice, keďže sme mali malú dcéru). Spolupracovali sme s ním nielen na viacerých spoločných projektoch týkajúcich sa Muránskej planiny, karpatských endemitov a slovenského menoslovía rastlín, ale často sme spolu konzultovali aj rôzne odborné botanické témy, z ktorých sme neraz skĺzli do priateľskej rozpravy o našich rodinách, v poslednom čase najmä k jeho dvom milovaným vnukom. Zvyčajne sme sa na neho obracali s prosbou o radu, ktorú nikdy neodmietol a svoje odpovede nám poskytoval obratom, bez otáľania, vo dne i v noci, v piatok i vo sviatok, hoci bol

vždy zavalený množstvom svojej inej práce. Neraz sme ho poprosili o kritické posúdenie našich príspevkov, čo neodmietol, dokonca ani v čase, keď ho už trápili zdravotné problémy.

Janko nám navždy ostane v spomienkach synonymom nesmiernej pracovitosti, odbornej erudovanosti, zanietenosti pre botaniku a výnimočnej precíznosti. No nespomíname na neho len ako na botanika, ale aj ako na človeka, ktorý svojím pokojom, rozvahou, kľudom a milým slovom vždy šíril okolo seba príjemnú a priateľskú atmosféru naplnenú pocitom, že je tu kedykoľvek pre nás. Za všetko Ti zo srdca ďakujeme, milý Janko!

PETER a INGRID TURISOVCI, Banská Bystrica

Janko, spomínam na Tvoj priateľský, stále prítomný úsmev, Tvoju precíznosť, nekonečnú trpezlivosť a ochotu pomôcť, vďaka čomu naša spolupráca prinášala nielen výsledky, ale bola mi zároveň potešením. Tvoje pozorné oko, v spojení s odborným zázemím, predstavovalo vždy záruku kvality. S úctou a vďakou:

JANA UHLÍŘOVÁ, Bratislava

Janko Kliment, spomienka

Nespomínam si celkom presne, kde a ako sme sa spoznali, predsa len, životné línie botanikov sa niekedy s tými zoologickými mňajú, avšak v našom prípade bolo zákonité či predurčené, že raz nás spoja dve milované územia – Muránska planina a Drienčanský kras. Tak sa aj stalo. Editoval a redakčne som spracovával jeho texty do zborníkov *Výskum a ochrana prírody Muránskej planiny*, v rovnakej úlohe som bol, aj keď som ešte detailnejšie spoznal jeho precíznosť, kľud a obrovský rozhľad pri práci na knižke *Príroda Drienčanského krasu*, ktorú zostavil. Spomínam si, ako sa durdil, keď som do nej nestihol dodať kapitolu o cicavcoch... ale ako bol nakoniec rád, že neskôr vyšla v *Lynxe*... Bolo to zároveň obdobie, kedy zo spoločného diskusného kvasu okolo blatnickej partie, kde Janko bol jedným z pilierov, počas biodiverzitného výskumu Muránskej planiny vznikla idea a neskôr aj realita regionálneho časopisu *Reussia*, titul sme mu všetci spoločne dali na počesť revúckeho rodáka Gustáva Reussa. Dnes sme sa k poslednému menovanému vrátili a škoda, že už nepočuť klopkat' Jankovu neodmysliteľnú paličku, pretože by nám pri tvorbe knihy o Mauríciusovi určite rád a ochotne pomáhal.

MARCEL UHRIN, Košice & Muránska Dlhá Lúka

Janko Kliment v teréne: hore na lokalite Tri peniažky v Jelšavskom kraje (foto: Drahoš Blanár), dole v Lubochnianskej doline vo Veľkej Fatre (foto: Judita Kochjarová).

Opustila nás Ing. Mária Gabriela Ostrolucká, CSc.

Po ťažkej chorobe nás 9. júla 2025 vo veku 83 rokov opustila Mária Gabriela Ostrolucká, vedecká pracovníčka Ústavu genetiky SAV v Nitre. Takmer 60 rokov ubehlo od nášho prvého stretnutia v Arboréte Mlyňany, kde začínala svoju veľmi úspešnú vedeckú kariéru. Najprv ako odborná asistentka, následne ako vedecká pracovníčka, ktorá celý svoj život zasvätila štúdiu lesných drevín. Tomuto zámeru zostala verná po celú dobu svojho pôsobenie vo výskume. A to aj napriek komplikáciám spojeným častokrát s každodennou dochádzkou z Nitry. Treba povedať, že oblasť reprodukcie lesných drevín, ktorej sa Gabika venovala, nie je iba práca v laboratóriu, ale sú to aj pomerne náročné terénne práce. Nepoznám prípad, že by žena, vedecká pracovníčka, sa osobne zapojila do hybridizácie, do opeľovania v korunách tak mohutných stromov, akými sú duby. Gabika to praktizovala pomerne dlhú dobu počas svojho pôsobenia v arboréte. Vyústením tejto aktivity bola zaujímavá vedecká publikácia, ktorá je bohužiaľ prehliadaná, ale ktorá svojím charakterom nebola doposiaľ prekonaná. V podobnom duchu možno hovoriť aj o prácach s peľom, najmä v oblastiach so zvýšeným znečistením pôdy a ovzdušia, ktoré sú taktiež jej originálnym prínosom a v mnohých ohľadoch aj inšpiráciou pre súčasnú dobu. Z uvedenej problematiky vypracovala kandidátsku dizertačnú prácu, ktorú úspešne obhájila na Katedre genetiky PriF UK v Bratislave.

Na tejto trajektórii náročnosti zotrvala aj po presune celého oddelenia genetiky lesných drevín z Arboréty Mlyňany do novozriadeného Ústavu genetiky SAV v Nitre. S vervou jej vlastnou sa zapojila do výskumu pletivových kultúr ako inovovaného spôsobu množenia lesných drevín, ktorý v tom čase ovládol výskum takmer na celom svete. Veľmi rýchlo sa stala expertkou v tejto oblasti a výrazne sa pričinila aj o zavedenie uvedenej technológie do výskumu na tunajšom ústave. Ako absolventka Vysokej školy poľnohospodárskej bola veľmi ústretová k požiadavkám školy o vedenie diplomových prác značného počtu študentov. Ako samostatná vedecká pracovníčka sa podieľala na výchove viacerých kandidátov vied, resp. doktorandov, z ktorých mnohí dodnes pôsobia ako úspešní vedeckí pracovníci, či vedecké pracovníčky. Aj v tejto oblasti je prínos Gabiky nepopierateľný a záslužný.

Výpočet jej úspechov a prínosov by nebol úplný, ak by som nespomenul aj organizačnú činnosť Gabiky na úrovni Predsedníctva SAV, kde sa aktívne podieľala na práci komisie VEGA pre vedecké projekty, v Rade vedcov ako poradného orgánu Predsedníctva SAV a v Akreditačnej komisii SAV pri hodnotení vedecko-výskumnej činnosti vybraných ústavov SAV.

Bez zveličenia možno konštatovať, že všetky tieto Gabikine aktivity výrazne prispeli k vytváraniu súčasného koloritu Ústavu genetiky a jeho vedeckého smerovania. Boli to časy naplnené duchom spolupráce a vzájomnej pomoci, ktoré ani občasné nedorozumenia nedokázali narušiť. Všetko prehrmelo, veci sa vysvetlili, prípadné urážky odpustili a išlo sa ďalej, tak ako si to vedecký výskum vyžadoval. Som presvedčený, že spomienky na prežité časy nám zostanú dlho v pamäti. Za všetko to, Ti, milá Gabika, chcem poďakovať za seba i za ostatných spolupracovníkov a zamestnancov ústavu. Bolo nám s Tebou dobre. Chýbaš nám.

Česť Tvojej pamiatke!

RNDr. ANDREJ KORMUŤÁK, DrSc.